

Het plezier in studeren kreeg Fennie van Straalen bij Van Hall Larenstein. Ze stoomde door naar Wageningen Universiteit en is er nu promovendus. Haar wereld wordt telkens groter en interessanter.

‘PhD-studie opent mijn ogen’

Fennie van Straalen in Perth. Ze was er in juni voor het World Planning Schools Congress. Congressen vindt ze het leukste van het werk als promovendus.

‘Het leukste van het werken aan je PhD zijn de congressen. Je ziet wat van de wereld en je ontmoet er belangstellende vakgenoten. Het is de plek waar je je werk presenteert en het werk van anderen goed leert kennen. Je discussieert er en krijgt kritiek. Het contact met mensen over de hele wereld die met ongeveer dezelfde zaken bezig zijn als jij, is heel stimulerend. Maar ook het ontdekken van grote verschillen; die maken je bewust van je eigen positie. In de kleine Nederlandse kring lijkt wat ik doe bijzonder, maar als je buiten Nederland komt, blijken

er heel wat mensen te zijn in gelijke posities. Dat opent mijn ogen. Als ze dan nog zeggen: “Maar Nederland is toch wel bijzonder, hoor!”, geeft me dat nog verder inzicht in mijn positie.’

Stapeling van studies

‘De kleinschaligheid van Larenstein was voor mij de ideale omgeving om plezier te krijgen in studeren. De opleiding Tuin- en Landschapsinrichting legde de basis voor mijn kennis. Ik ben praktijkgericht omdat ik vakken als ontwikkelingsplanologie, ecolo-

gie, waterhuishouding en plantenkennis heb gehad. Dat is een groot voordeel. Een nadeel is dat mijn kennis van de wetenschapsfilosofische en theoretische wereld geringer is dan die van een student die al in de bachelorfase aan de universiteit is begonnen. Maar die achterstand haal ik nu snel in.’ De carrière van Fennie van Straalen laat zien hoe interessant een stapeling van hogere studies kan zijn. Na de opleiding Tuin- en Landschapsinrichting koos ze ervoor bij Wageningen UR de masterstudie Landscape Architecture and Spatial Planning te gaan

doen. Hoe langer zij studeerde, hoe leuker zij het vond. Dus toen Adri van de Brink van de leerstoelgroep Landgebruiksplanning haar onderweg in de bus vroeg of zij interesse had in een promotiebaan, dacht zij niet lang na.

Vraag uit de praktijk

Fennie koos haar onderwerp niet zelf. De provincie Noord-Holland had een onderzoeksvraag over de relatie tussen grondbeleid en ruimtelijke planning bij professor Van den Brink neergelegd. 'Maar het is niet zo, dat er van mij wordt verwacht dat ik alleen zaken behandel die van belang zijn voor Noord-Holland. Het is een algemene en fundamentele studie. Casestudies zoek ik in verschillende Nederlandse provincies, waarbij ik echter wel Noord-Hollandse gebieden betrek.'

Fennie heeft in alles wat je kunt bestuderen over de beïnvloeding van de ruimtelijke planning via grondbeleid wel een bijzondere ingang gekozen: die van de strategieën, die partijen die bij ruimtelijke planning betrokken zijn gebruiken om hun doelen te bereiken. Daarbij gaat het om het gebruik van grondbeleidinstrumentarium en aan- en verkoopstrategieën van grond.

Avontuur

Ruimtelijke planning is geen kwestie van topdown dirigeren, zegt ze. Het is een complexe wereld, waarin het spel gespeeld wordt door een telkens wisselende groep deelnemers. 'Onze netwerkmaatschappij maakt van elk ruimtelijk planningsproject een nieuw avontuur. De deelnemers kunnen de overheid, projectontwikkelaars, NGO's (non-gouvernementele organisaties zoals Natuurmonumenten of Milieufederaties) en burgers zijn, en dat ook nog eens in verschillende samenstellingen. Er zijn overheidsregels en juridische verplichtingen, maar projecten worden doorgaans uitgevoerd op basis van contracten tussen partijen, waar de overheid er één van is.' 'Het is voor een deelnemer aan het spel, zoals de provincie, van groot belang om de eigen mogelijke strategieën te kennen maar ook die van de anderen', vervolgt ze. 'En ook om een inschatting te kunnen maken van hoe andere partijen zullen reageren op jouw strategieën en of de gekozen strategieën het gekozen doel ondersteunen.' Als inspiratiebron voor het denken over de veranderingen in de verhoudingen tussen de partijen in de ruimtelijke planning gebruikt Fennie het wetenschapsveld politicologie

en de daarin genoemde theorieën. Geïnstitutionaliseerde gezagsverhoudingen maken plaats voor een erkenning van wederzijdse afhankelijkheid als basis voor het bestuurlijk handelen. Overheden verliezen hun bijzondere status en worden gezien als participanten in een netwerk van actoren. Dan spelen vragen als: Wie mag er meedoen aan welk overleg en waarom? Wie legt verantwoording af, aan wie en wanneer?

Cijfers, feiten en bronnen

Gevraagd naar de bruikbaarheid van haar studie in het werkveld, zegt Fennie: 'De resultaten van mijn studie zullen niet één op één vertaalbaar zijn. Wat ik doe, is een fenomeen wetenschappelijk bestuderen. Dat wil zeggen: gefundeerd op cijfers, feiten en bronnen. De studie zal uitmonden in verschillende artikelen in wetenschappelijke tijdschriften, die gebundeld en voorzien van discussie in mijn proefschrift komen. Iedereen die conclusies uit die studie wil gebruiken, zal een eigen vertaling moeten maken naar zijn of haar praktijk. Maar de bruikbaarheid van mijn studie zit ook al in de contacten met de planologen, landschapsarchitecten en anderen "in het veld". In elk interview probeer ik de vragen zo helder en diepgravend mogelijk te stellen. Dat roept meestal heldere antwoorden op. Zo brengen de interviews inzicht in de problematiek aan beide zijden. En dat op zich kan al leiden tot een andere, aangepaste wijze van handelen.'

Tenure track

'Over anderhalf jaar moet ik klaar zijn. Dan loopt mijn contract af en word ik geacht klaar te zijn voor de verdediging van mijn proefschrift. En wat dan? Ik moet er nog over nadenken. Ik geniet van het werk. Als promovendus ligt het in de verwachting dat ik een bepaalde carrièreweg bewandel. Als ik bij de universiteit blijf, volgt een tenure track – een loopbaantraject – van docent-onderzoeker naar hoogleraar. Maar ik weet niet of ik dat pad volledig zal bewandelen. Het werk vraagt veel ambitie, tijd en toewijding, terwijl ik er graag een sociaal en familiaal leven naast wil hebben.'

Marianne van Lidth de Jeude en Melanie Koning

De casestudiegebieden van het promotieonderzoek naar de relatie tussen grondbeleid en ruimtelijke planning.

Fennie van Straalen rondt in 2007 haar studie Tuin- en Landschapsinrichting af bij Hogeschool Larenstein. Twee jaar later voltooit ze de master Landscape Architecture and Planning, afstudeerrichting Spatial Planning van Wageningen Universiteit en begint zij met haar promotieonderzoek bij de leerstoelgroep Landgebruiksplanning. Tegenwoordig onderzoekt zij de rol van grondbezit en grondbeleid binnen ruimtelijke planvormingsprocessen.

